

Kaisa Garedeu ps

Toimenpidealoite hiilineutraalisuustoimien kustannusten laskemisesta ja hiilineutraalisuustavoitteen siirtämisestä

Eduskunnalle

Vuonna 2022 säädetyssä ilmastolaissa määritellään Suomelle tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tavoite on merkittävästi kireämpi kuin esimerkiksi Euroopan unionilla. Euroopan ilmastolain mukaisesti EU on sitoutunut olemaan hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä.

Päästövähennykset ja puhdas siirtymä vaativat niin valtiolta, kunnilta kuin yrityksiltäkin lukuisia erilaisia toimintatapojen muutoksia ja hankintoja. Nämä aiheuttavat merkittäviä kustannuksia. Liian nopea hiilineutraaliuden tavoittelu aiheuttaa Suomelle kilpailijamaihin verrattuna enemmän kuluja ja rajoituksia ja heikentää täten Suomen kilpailukykyä.

Päästövähennysten toteuttaminen on kallista. Esimerkiksi Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025—2028 hiilineutraaliuteen liittyviä tavoitteita edistetään noin 2,2 miljardilla eurolla vuonna 2025. Tämän vuoden määrärahasoa korottavat EU:n elpymispakettiin liittyvät rahoitukset, jotka päättyvät vuonna 2026. Määrärahaso alentuu noin 1,7 miljardiin euroon vuonna 2028. Vuonna 2027 käynnistyvä EU:n fossiilisen polttoaineen jakelun päästökauppa asettaa Suomelle jälleen lisää vaatimuksia, joiden kansallisia kustannuksia hallitus tulee kompensoimaan.

Kokonaisuudessaan hiilineutraalisuuden hintalappua ei kuitenkaan ole koskaan laskettu. Hallituksen tulisi tehdä kaikista ilmastotavoitteen ja päästökaupan vaatimista toimista selkeät kustannuslaskelmat, joista kävisivät ilmi niiden vaikutukset julkiselle sektorille, yrityksille ja veronmaksajille. Suomen tulisi myös laskea, kuinka paljon hiilineutraalisuuden tavoittelu on jo tähän mennessä tullut maksamaan.

Petteri Orpon hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut ilmastolain tavoitteeseen, mutta ei varauksella. Hallitusohjelman mukaan "hallitus sitoutuu vastaamaan päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen siten, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä".

Ilmasto on aina muuttunut ja tulee aina muuttumaan. Ilmakehässä on 0,04 prosenttia hiilidioksidia. Tuosta hiilidioksidimäärästä 96 prosenttia syntyy ilman ihmisen vaikutusta, luonnosta ja meristä. Neljä prosenttia hiilidioksidista on ihmisten aiheuttamaa. Tästä neljästä prosentista Suomen päästöt ovat vain 0,1 prosenttia, joten globaalilla tasolla niillä ei ole vaikutusta ilmaston lämpenemiseen. Tämän vuoksi ja hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Suomen tulisi luopua kai-

Toimenpidealoite TPA 20/2025 vp

kista sellaisista ilmastotoimista, joiden todetaan nostavan suomalaisten arjen kustannuksia joko suoraan tai välillisesti.

Ilmastolain avaamisen tarve on alkuvuonna 2025 noussut esiin monelta taholta sen jälkeen, kun Luonnonvarakeskus Luke arvioi uusien laskelmiensa perusteella, etteivät Suomen metsät enää toimi hiilinieluinä, vaan ovat sen sijaan muuttuneet päästölähteiksi. Ilmastolain hiilineutraalisuustavoite on perustunut metsiemme hiilinieluihin. Useat metsäalan järjestöt, mukaan lukien Bioenergia ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry ja Sahateollisuus ry, ovat esittäneet, että Suomen hiilineutraalisuuden tavoitevuotta tulisi siirtää eteenpäin uuden tutkimustiedon ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah on todennut X:ssä, että "nieluihin pohjannutta ilmastopolitiikkaa on pystyttävä arvioimaan uudelleen". Myös valtiovarainministeri Riikka Purra on nostonut esiin, että ilmastolaki tulisi avata, koska sen tavoitetta ei tulla toteuttamaan ja tästä ilmastolain rikkomisesta koituisi muutoin ikäviä seurauksia.

Valtioneuvosto valmistelee kevään 2025 aikana hallitusohjelman mukaista energia- ja ilmastostrategiaa. Hallituksella on mahdollisuus tarkastella ilmastolain avaamista sen yhteydessä.

Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistamisen, hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden säilyttämisen ja valtiontalouden tasapainottamisen tulee olla ensisijaista. Hiilineutraalisuuteen ei tule pyrkiä selvittämättä toimien kokonaiskustannuksia. Tavoitteesta tulisi luopua, mikäli siitä syntyy valtiolle, yrityksille ja kansalaisille enemmän menoja kuin tuloja. Kustannusneutraali ja vapaaehtoinen hiilineutraalisuuden tavoittelu olisi jatkossakin hyväksyttävissä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hiilineutraalisuustoimien kustannusten laskemiseksi ja ilmastolain hiilineutraalisuustavoitteen siirtämiseksi eteenpäin.

Helsingissä 17.3.2025

Kaisa Garedew ps